

ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

2020 рік став для людства важким викликом, пандемія змінила звичний уклад життя, так як коронавірус атакував світ і став причиною величезної кількості смертей та страждань. Генеральний директор Всесвітньої організації охорони здоров'я Тедрос Адханом Гебреєсус зазначив, що людство виявилось не готовим до пандемії такого рівня і масштабу.

Стаття 49 Конституції України наголошує, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності.

Стаття 6 Основ законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року № 2801-XII [1] передбачає, що кожен громадянин України має право на охорону здоров'я. Громадянам України, які перебувають за кордоном, гарантується право на охорону здоров'я у формах і обсязі, передбачених міжнародними договорами, в яких бере участь Україна.

Відповідно до стаття 285 Цивільного кодексу України та стаття 39 Основ регулюють право пацієнта, а саме право на отримання достовірної і повної інформації про стан свого здоров'я.

Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [2] від 6 квітня 2000 року № 1645-III визначено правові, організаційні та фінансові засади діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спрямованої на запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб людини, локалізацію та ліквідацію їх спалахів та епідемій, встановлюються права,

обов'язки та відповідальність юридичних і фізичних осіб у сфері захисту населення від інфекційних хвороб. Згідно стаття 19 зазначеного закону особи, які хворіють на інфекційні хвороби чи є бактеріоносіями, мають право на: безоплатне лікування у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та державних наукових установах; отримання достовірної інформації про результати медичного огляду, обстеження та лікування, а також на отримання рекомендацій щодо запобігання поширенню інфекційних хвороб; звернення до суду з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та (або) майну внаслідок порушення законодавства про захист населення від інфекційних хвороб. Іноземцям та особам без громадянства, які хворіють на інфекційні хвороби чи є бактеріоносіями, медична допомога надається в порядку, встановленому цим Законом та міжнародними договорами України. Згідно статті 20 особи, які хворіють на інфекційні хвороби чи є бактеріоносіями, зобов'язані: вживати рекомендованих медичними працівниками заходів для запобігання поширенню інфекційних хвороб; виконувати вимоги та рекомендації медичних працівників щодо порядку та умов лікування, дотримуватися режиму роботи закладів охорони здоров'я та наукових установ, у яких вони лікуються; проходити у встановлені строки необхідні медичні огляди та обстеження.

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [3] від 24 лютого 1994 року № 4004-XII регулює суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні. Відповідно до ст. 28 особи, які хворіють особливо небезпечними та небезпечними інфекційними хворобами або є носіями збудників цих хвороб, відсторонюються від роботи та іншої діяльності, якщо вона може призвести до поширення таких хвороб. Вони підлягають медичному нагляду і лікуванню за рахунок держави з виплатою допомоги з коштів соціального страхування в порядку, що встановлюється законодавством. Такі особи визнаються тимчасово чи постійно непридатними за станом здоров'я до професійної або іншої діяльності, внаслідок

якої може створюватися підвищена небезпека для оточуючих у зв'язку з особливостями виробництва або виконуваної роботи.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2020 року № 1100 «Про внесення змін до постанови КМ України від 22 липня 2020 року № 641» [4], що регулював запровадження «карантину вихідного дня». В період з 00:00 суботи до 00:00 понеділка на території України з 14 листопада 2020 р. до 30 листопада 2020 р. заборонялось: 1) приймання відвідувачів суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері громадського харчування (барів, ресторанів, кафе тощо), крім діяльності з надання послуг громадського харчування із здійсненням адресної доставки замовлень та замовлень навинос; 2) приймання відвідувачів у торговельно-розважальних центрах; 3) приймання відвідувачів в інших закладах розважальної діяльності; 4) приймання відвідувачів суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері торговельного і побутового обслуговування населення, крім: торгівлі продуктами харчування на торговельних площах, не менше 60 відсотків яких призначено для торгівлі продуктами харчування, паливом, лікарськими засобами та виробами медичного призначення, ветеринарними препаратами, кормами; провадження діяльності з надання фінансових послуг, діяльності фінансових установ і діяльності з інкасації та перевезення валютних цінностей, діяльності операторів поштового зв'язку, а також медичної практики, ветеринарної практики, діяльності автозаправних комплексів (без зон харчування), діяльності з технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів; торговельної діяльності із здійсненням адресної доставки замовлень; 5) діяльність закладів культури і проведення культурних масових заходів, крім роботи суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом аудіовізуальних творів, зокрема здійснення кіно- та відеозйомки, за умови обмеження доступу до місця зйомки (знімального майданчика) сторонніх осіб та використання персоналом (крім акторів під час знімального процесу), залученим до виробництва аудіовізуального твору, респіраторів або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно. Діяльність суб'єктів господарювання, пов'язана з виробництвом аудіовізуальних творів, не є масовим заходом; 6) приймання відвідувачів спортивних залів, фітнес-центрів, басейнів.

Відповідно до статті 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 18 грудня 1984 року № 51 [5] порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, передбачених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», іншими актами законодавства, а також рішень органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами, – тягне за собою накладення штрафу на громадян від однієї до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двох до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Перебування в громадських будинках, спорудах, громадському транспорті під час дії карантину без вдягнутих засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, що закривають ніс та рот, у тому числі виготовлених самостійно, – тягне за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Згідно статті 325 Кримінального кодексу України від 05 квітня 2001 року № 2341-III [6] порушення правил та норм, встановлених з метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним хворобам, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили або завідомо могли спричинити поширення цих захворювань, – карається штрафом від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, – караються позбавленням волі на термін від п'яти до восьми років.

Таким чином, громадяни нашої країни повинні знати і користуватись наданими їм правами зазначеними в нормативно-правових актах в повному обсязі, але також дотримуватись і виконувати свої обов'язки в умовах пандемії: перебувати в громадських місцях в засобах індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, дотримуватися соціальної дистанції не менше 1,5 м, дотримуватися заходів безпеки у побуті та повсякденній трудовій діяльності та ін.

Джерела:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1993, № 4, ст. 19.
2. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, № 29, ст. 228.
3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1994, № 27, ст. 218.
4. Постанова КМ України від 11 листопада 2020 року № 1100 «Про внесення змін до постанови КМ України від 22 липня 2020 року № 641». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-22-lipnya-2020-g-641-1100111120> (дата звернення 25.11.2020).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)* 1984, додаток до № 51, ст.1122 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 25.11.2020).
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2273> (дата звернення 07.12.2020).